اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۵، دوره ۱۹، مقاله شماره ۶

مقاله مروری

کاربردهای فلسفه‌ی اگزیستانسیالیسم در مراقبت پرستاری انسان‌محور: مطالعه‌ی مروری روایتی

رحمت اله مرزبند[۱]، رئوفه کریمی[۲]، مهلا رجب زاده[۲]، ایمان مقدسی فر[۲]، فاطمه ملائی توانی[۲*]

۱. دانشیار، گروه معارف اسلامی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

۲. دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

چکیده

پرستاری، حرفه‌ای است که با مفاهیمی عمیق مانند معنا، درد، مرگ، آزادی و انتخاب پیوند دارد؛ مفاهیمی که در دل فلسفه‌ی اگزیستانسیالیسم جای دارند. شناخت پایه‌های فلسفی پرستاری، نقشی کلیدی در بهبود مراقبت‌های انسان‌محور ایفا می‌کند؛ ازاین‌رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی و تحلیل منابع موجود درباره‌ی جایگاه فلسفه‌ی اگزیستانسیالیسم در حوزه‌ی پرستاری انجام شد. این مطالعه، مروری روایتی است که با جست‌وجوی نظام‌مند در پایگاه‌های معتبر، با کلیدواژه‌های فارسی و انگلیسی «اگزیستانسیالیسم» و «پرستاری»، ده مطالعه‌ی واجد شرایط را شناسایی کرد. مرور مطالعات نشان داد، مفاهیم اگزیستانسیالیستی در پرستاری بیشتر در حوزه‌های تعامل معنادار پرستار- بیمار، معنابخشی به کار پرستاری برای کاهش فرسودگی، تسلی‌بخشی معناگرا در مراقبت‌های پایان زندگی و آموزش مراقبت معناگرا کاربرد یافته‌اند. بر اساس نتایج این مرور، فلسفه‌ی اگزیستانسیالیسم با تأکید بر مفاهیمی چون: معنا، آزادی، مسئولیت و رنج، می‌تواند رویکرد انسان‌محور در پرستاری را تعمیق بخشد و در ارتقاء ارتباط درمانی، تصمیم‌گیری اخلاقی و ارائه‌ی مراقبت در مواقع حساس و وجودی، به‌ویژه مراقبت پایان زندگی، نقشی مؤثر و شایان توجه ایفا کند.

واژگان کلیدی: اگزیستانسیالیسم، پرستاری، معنویت، مراقبت انسان‌محور، اخلاق پرستاری، مراقبت پایان زندگی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۱۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۶/۱۵

*** نویسنده‌ی طرف مکاتبه:**
فاطمه ملائی توانی
آدرس: دانشگاه علوم پزشکی مازندران، دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، استان مازندران، ساری، بلوار امیر مازندرانی، خیابان وصال شیرازی (وصال)، دانشکده نسیبه
کد پستی: ۴۸۱۶۷۱۵۷۹۳
تلفن: ۳۳۷۹۵۵۵۵ - ۰۱۱
Email: fatemeh602.tavana@gmail.com

آدرس دهی مقاله:
مرزبند ر، کریمی ر، رجب زاده م، مقدسی فر ا، ملائی توانی ف. *کاربردهای فلسفه‌ی اگزیستانسیالیسم در مراقبت پرستاری انسان‌محور: مطالعه‌ی مروری روایتی.* اخلاق و تاریخ پزشکی ایران. ۱۴۰۵؛ ۱۹(۶)، ۱-۱۴.

DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

مقدمه

فلسفه به معنای عشق به دانایی و جستجوی حقیقت است که با فراهم آوردن چارچوبی فکری و اخلاقی، جایگاهی کلیدی در پرستاری دارد و موجب می‌شود پرستاران با نگاهی انسانی و منتقدانه، مراقبتی جامع و آگاهانه ارائه دهند (۱, ۲). این رویکرد به آن‌ها کمک می‌کند تا با تکیه بر ارزش‌ها و باورهای حرفه‌ای، نیازهای جسمی، روانی و معنوی بیماران را عمیق‌تر درک کرده و خدماتی همدلانه و فراگیر عرضه کنند (۳). از سوی دیگر، آشنایی با مبانی فلسفی، توانایی پرستاران را در مواجهه با موقعیت‌های اخلاقی و چالش‌های پیچیده بالینی افزایش می‌دهد و زمینه‌ساز رشد فردی و حرفه‌ای آنان می‌گردد (۴). در همین راستا، فلسفه اگزیستانسیالیسم با تأکید بر معنا و مسئولیت فردی، زمینه‌ای برای تعمیق و انسانی‌تر شدن رویکردهای مراقبتی و آموزشی در پرستاری فراهم می‌سازد و توجه به ابعاد روانی و معنوی انسان را تقویت می‌کند (۳, ۵).

اگزیستانسیالیسم فلسفه‌ای است که انسان را موجودی آزاد و مسئول می‌داند که معنا و هویت خود را از طریق انتخاب‌ها و تجربه‌های زیسته، به‌ویژه در مواجهه با رنج و مرگ، می‌سازد و می‌تواند چارچوبی مؤثر برای پرستاری انسان‌محور فراهم کند و به پرستاران در درک بهتر بیماران، تصمیم‌گیری‌های اخلاقی و حفظ سلامت روان و هویت حرفه‌ای‌شان کمک نماید (۶). اگزیستانسیالیسم ریشه در آثار فیلسوفانی مانند سورنکییرکگور[1]، مارتین هایدگر[2] و ژان‌پل سارتر[3]، دارد. این مکتب بر این ایده استوار است که وجود مقدم بر ماهیت است؛ به‌عبارت‌دیگر، انسان‌ها ابتدا وجود دارند و سپس از طریق انتخاب‌های خود، ماهیتشان را تعریف می‌کنند (۷-۹). فلسفه اگزیستانسیالیسم معتقد است انسان‌ها آزادند و مسئول تصمیم‌های خود در زندگی هستند. در پرستاری، این دیدگاه بر اهمیت احترام به خودمختاری بیماران و تشویق آن‌ها به مشارکت فعال در فرآیند تصمیم‌گیری درمانی تأکید دارد (۱۰).

پیام‌های کلیدی

- تعامل معناگرای پرستار - بیمار، از طریق گفت‌وگو درباره دغدغه‌های وجودی، شنیدن فعال و حضور اصیل، با افزایش اعتماد، بیمار و کاهش رنج و اضطراب وجودی همراه است.
- معنابخشی به نقش حرفه‌ای پرستاری، به‌عنوان یکی از عوامل مرتبط با کاهش فرسودگی شغلی، افزایش تاب‌آوری و ارتقای رضایت حرفه‌ای پرستاران مطرح است.
- رویکردهای مبتنی بر اگزیستانسیالیسم در مراقبت و آموزش پرستاری، از طریق تسلی‌بخشی معناگرا و همدلی، می‌توانند به بهبود کیفیت مراقبت در پایان زندگی و تقویت شایستگی‌های انسانی دانشجویان و پرستاران کمک کنند.

1- Sören Kierkegaard
2- Martin Heidegger
3- Jean- Paul Sartre

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

بر اساس دیدگاه اگزیستانسیالیسم، معنا و ارزش زندگی باید از درون فرد و بر پایه تجربه‌های شخصی او شکل بگیرد، نه اینکه از بیرون و به‌صورت تحمیلی بر او اعمال شود (۱۱). اگزیستانسیالیسم بر تجربه زیسته، محدودیت‌های انسانی و انتخاب آگاهانه در شرایط سخت تأکید دارد تا انسان ابعاد واقعی وجود خود را آشکار کند (۱۲). یافتن معنا حتی در شرایط سخت می‌تواند به افراد کمک کند تا با رنج و دشواری‌های زندگی بهتر کنار بیایند و بر آن‌ها غلبه کنند (۱۳). در پرستاری، کمک به بیماران برای کشف معنا در تجربه بیماری، نقش درمانی پرستاران را عمیق‌تر و انسانی‌تر کرده و به بهبود کیفیت زندگی بیماران می‌انجامد. امروزه پرستاری فراتر از جنبه‌های فنی و بالینی، شامل ابعاد عاطفی، روانی و فلسفی نیز می‌شود (۵).

باوجود تأثیرات عمیق اگزیستانسیالیسم بر علوم انسانی و سلامت، پژوهش‌های محدودی به بررسی نظام‌مند نقش این مکتب فلسفی در حرفه پرستاری پرداخته‌اند. بیشتر مطالعات موجود بر جنبه‌های آموزشی و بالینی پرستاری تمرکز داشته‌اند (۳, ۱۴) درحالی‌که غفلت از ابعاد فلسفی و وجودی مراقبت، می‌تواند به کاهش کیفیت ارتباط پرستار-بیمار و افزایش فرسودگی شغلی پرستاران منجر شود (۱, ۱۵). این خلأ پژوهشی نشان می‌دهد که بررسی‌های تحلیلی درباره تأثیر رویکرد اگزیستانسیالیستی بر حرفه پرستاری، به‌ویژه در توانمندسازی پرستاران برای مواجهه با مسائل معنایی، اضطراب مرگ و برقراری ارتباط معنادار با بیماران، محدود است. با توجه به چالش‌های اخلاقی نوین در نظام سلامت، از جمله خودمختاری بیماران در تصمیم‌گیری‌های پایان زندگی، نیاز به چارچوب‌های فلسفی راهنما بیش از پیش احساس می‌شود. مطالعه حاضر با اتکا بر مطالعات معاصر، جایگاه فلسفه اگزیستانسیالیسم در پرستاری را تبیین کرده و نشان می‌دهد که مفاهیم آن می‌توانند به غنای نظری و عملی پرستاری و ارتقای مراقبت‌های مبتنی بر معنویت، مسئولیت اخلاقی و تاب‌آوری حرفه‌ای کمک کنند.

روش کار

این مطالعه از نوع مرور روایتی است. در مرحله نخست، بر اساس اهداف و سؤالات پژوهش، جستجوی نظام‌مند مقالات منتشرشده به زبان‌های فارسی و انگلیسی از ابتدای انتشار تا سال ۲۰۲۵ انجام شد. پایگاه‌های اطلاعاتی مورد استفاده شامل SID، Magiran، Google Scholar، PubMed، ScienceDirect، Scopus و Web of Science بودند. جستجو با بهره‌گیری از عملگرهای بولی (AND،NOT ،OR) و کلیدواژه‌های «اگزیستانسیالیسم» و «پرستاری» و معادل‌های انگلیسی آن‌ها (Existentialism AND Nursing) انجام گرفت. استرانژی جستجو متناسب با ویژگی‌های هر پایگاه به‌صورت اختصاصی تنظیم شد. فرایند غربالگری مقالات توسط دو پژوهشگر به‌صورت مستقل انجام شد. در موارد بروز اختلاف نظر درباره ورود یا خروج مقالات، موضوع از طریق بحث و رسیدن به اجماع حل شد و در صورت لزوم نظر پژوهشگر سوم اخذ گردید. کیفیت مطالعات واردشده نیز با استفاده از چک‌لیست‌های ارزیابی متناسب با نوع مطالعه به‌طور توصیفی بررسی شد.

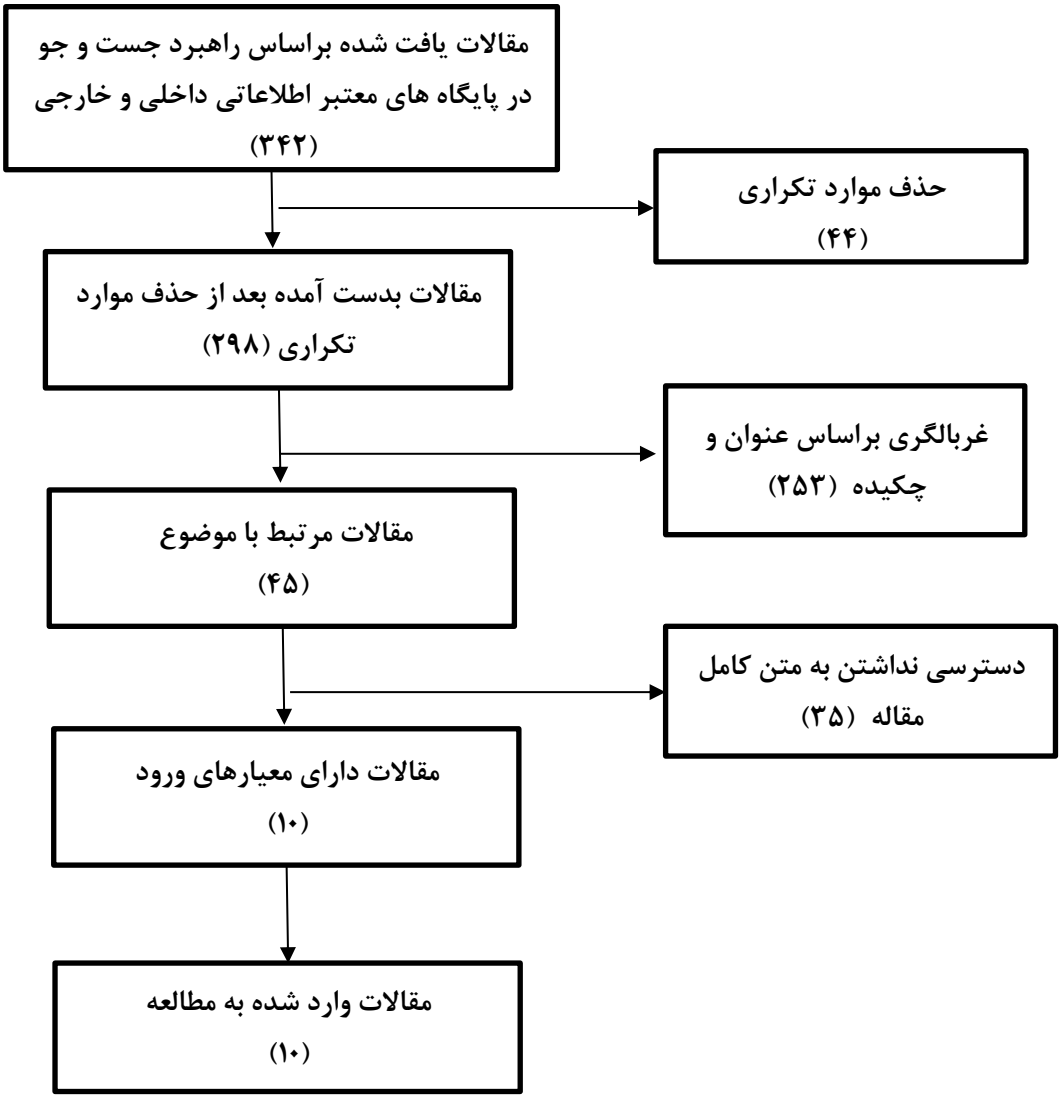
به‌منظور افزایش جامعیت جستجو، فهرست منابع مقالات منتخب و همچنین مرورهای روایتی و نظام مندپیشین مرتبط نیز مورد بررسی قرار گرفت. معیارهای ورود به مطالعه شامل: انتشار در مجلات علمی معتبر، دسترسی به متن کامل، نگارش به زبان فارسی یا انگلیسی، و ارتباط محتوایی با فلسفه

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

اگزیستانسیالیسم در پرستاری بود. معیارهای خروج شامل: مقالات بدون متن کامل، نامه به سردبیر، مقالات همایشی، مطالعات تکراری، مقالات منتشرشده در مجلات نامعتبر، و مطالعاتی بود که فاقد ارتباط مفهومی با پرستاری بودند.

پس از جست‌وجوی اولیه در پایگاه‌های داده معتبر، در مجموع ۳۴۲ مقاله شناسایی شد. پس از وارد کردن نتایج به نرم‌افزار مدیریت منابع و حذف مقالات تکراری، تعداد مقالات به ۲۹۸ عنوان کاهش یافت. در مرحله بعد، عناوین و چکیده‌ها بر اساس معیارهای ورود و خروج مورد غربالگری اولیه قرار گرفت و در نتیجه، ۴۵ مقاله واجد شرایط برای بررسی متن کامل شناسایی شد. در ادامه، پس از ارزیابی دقیق متن کامل این مقالات، نهایتاً ده مطالعه که بیشترین انطباق را با اهداف پژوهش داشتند، وارد فرایند نهایی مرور شدند (شکل شماره ۱).

شکل شماره ۱ – نمودار انتخاب مطالعات

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

داده‌ها با استفاده از ترکیب روایتی مبتنی بر تحلیل تماتیک مورد تحلیل قرار گرفتند؛ به‌گونه‌ای که مفاهیم کلیدی، الگوهای مشترک و مضامین اصلی مرتبط با کاربرد فلسفه اگزیستانسیالیسم در مراقبت پرستاری انسان‌محور استخراج و تفسیر شدند.

نتایج

در این مرور روایی، پس از فرایند جست‌وجو، غربالگری و ارزیابی کیفی مطالعات، در نهایت ده مقاله واجد شرایط برای تحلیل نهایی انتخاب شد. این مطالعات بدون محدودیت زمانی تا سال ۲۰۲۵ انجام شده بودند و عمدتاً با رویکردهای کیفی، به بررسی مفاهیم اگزیستانسیالیستی در پرستاری پرداخته بودند. تمرکز اصلی این پژوهش‌ها بر تعامل معنادار پرستار- بیمار، معنا بخشی به کار پرستاری برای کاهش فرسودگی، تسلی بخشی معناگرا در مراقبت‌های پایان زندگی و آموزش مراقبت معناگرا در پرستاری بود. خلاصه‌ای از ویژگی‌های کلی مطالعات واردشده، شامل نوع مطالعه، هدف، زمینه پژوهش و یافته‌های اصلی، در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول شماره ۱ - خلاصه مشخصات و نتایج کلیدی مطالعات منتخب

ردیف	نویسندگان و سال انتشار	عنوان مطالعه	نوع مطالعه	نتایج کلیدی
۱	اوزبور و همکاران[1] (۲۰۲۵) (منبع ۳۴).	نقش کنش ارتباطی، اگزیستانسیالیسم، اخلاق مراقبت‌های بهداشتی	کیفی- تحلیل نظری	این مطالعه بر اهمیت افزایش تعامل و گفت‌وگوی بین بیمار و ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی تأکید دارد تا تصمیم‌گیری‌های درمانی مبتنی بر فهم متقابل و با احترام به خودمختاری بیمار صورت گیرد. . همچنین نادیده گرفتن بعد اگزیستانسیالیستی بیمار، به خشونت اخلاقی پنهان در نظام سلامت منجر می‌شود.
۲	کامیلا اودو و همکاران[2] (۲۰۱۴) (منبع ۳)	مفهوم و اهمیت مسائل وجودی در پرستاری	کیفی- تحلیل نظری	شفاف‌سازی و توجه به مسائل اگزیستانسیالیست (مانند معنا، مرگ، تنهایی و آزادی) در پرستاری اهمیت زیادی دارد و می‌تواند کیفیت مراقبت را با افزایش آگاهی و تشویق به بحث و تأمل درباره این مسائل ارتقا دهد. همچنین،شناخت مسائل اگزیستانسیالیستی مکمل رویکرد گفت‌وگوی فعال با بیمار است، زیرا کمک می‌کند تا تصمیم‌های درمانی با احترام به خودمختاری و ارزش‌های فردی بیمار اتخاذ شود.
۳	کرست آن تورنو و همکاران[3] (۲۰۲۲) (منبع ۳۵)	مراقبت وجودی در برنامه‌های کارشناسی پرستاری.	کیفی- تحلیل اسناد	این یافته‌ها بیانگر آن است که اگرچه اهمیت مراقبت اگزیستانسیالیست در آموزش پرستاری به رسمیت شناخته‌شده، اما برای تحقق انتظارات نظام سلامت و آموزش، باید آموزش و ارزیابی این مهارت‌ها به شکل ساختارمندتر و قابل سنجش‌تر طراحی شود. زیرا آموزش و ارزیابی ساختارمند مراقبت وجودی می‌تواند کیفیت مراقبت و تجربه انسانی بیمار را بهبود بخشد و نقش پرستار را به عنوان کنشگر اخلاقی و وجودی تقویت کند.
۴	جولی بی. گرانت[4] (۲۰۲۴)(منبع۶)	حمایت وجودی در مراقبت‌های پرستاری	کیفی- تحلیل مفهوم	نتایج این مطالعه نشان داد که کاربرد اگزیستانسیالیست در پرستاری شامل حمایت از استقلال بیماران، ایجاد رابطه مراقبتی و بر پایه‌ی اعتماد با بیمار، تقویت معنای فردی سلامت و حل مسئله مبتنی بر ارزش‌هاست.

1- Osebor, et al
2- Camilla Udo, et al
3- KirsteAnne Tornøe, et al
4- Julie B. Grant

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

ردیف	نویسندگان و سال انتشار	عنوان مطالعه	نوع مطالعه	نتایج کلیدی
۵	کامیلا اودو و همکاران[1]، (۲۰۱۳) (منبع ۳۶)	مسائل وجودی در میان پرستاران در مراقبت‌های جراحی - مطالعه هرمنوتیکی از حوادث بحرانی	کیفی	سه مضمون اصلی در این مطالعه شناسایی شد: گفت‌وگوی درونی برای مراقبت معنادار، جستجوی مسیر درست مراقبتی و موانع همراهی با بیماران فراتر از مراقبت پزشکی. این یافته‌ها نشان می‌دهد که مراقبت صرفاً تکنیکی نیست و توجه به ابعاد اگزیستانسیالیستی تجربه بیمار و پرستار ضروری است.
۶	مالاک-پاینز و همکاران[2] (۲۰۰۰) (منبع ۲۰)	مراقبت وجودی در تمرین روزانه پرستاری.	ترکیبی (کمی-کیفی)	فرسودگی شغلی پرستاران عمدتاً ناشی از ناتوانی دریافتن معنا و اهمیت اگزیستانسیالیست در کار است و این احساس معنا اغلب با حس کنترل مرتبط است. همچنین تجربه‌های دوران کودکی و فقدان کنترل در آن دوران می‌تواند در انتخاب شغل و احتمال بروز فرسودگی نقش داشته باشد.
۷	الیز سی. تربی و همکاران[3] (۲۰۲۳) (منبع ۵)	مراقبت وجودی در تمرین روزانه پرستاری.	تحلیلی - توصیفی	چهار اولویت اصلی مراقبت اگزیستانسیالیست در پرستاری را برجسته می‌کند: حفظ نگرش مبتنی بر توانمندی‌های بیمار، اتخاذ دیدگاه طول عمر، تمرکز بر روابط انسانی در مراقبت و واکنش به لحظه‌به‌لحظه نیازهای بیمار.
۸	کرست آن تورنو و همکاران. (۲۰۱۵) (منبع ۴)	چالش تسلی: تجربیات پرستاران با مراقبت معنوی و وجودی برای افراد در حال مرگ - یک مطالعه پدیدارشناسی هرمنوتیکی	کیفی	نتایج این مطالعه نشان داد که تسلی‌بخشی به بیماران در حال مرگ، برای پرستاران تجربه‌ای عمیقاً شخصی و رابطه محور است و شامل تشخیص و پاسخ به رنج معنوی بیماران، همدلی، حضور آرام و گفتگو یا سکوت معنادار می‌شود.
۹	اوزان ، و همکاران[4] (۲۰۲۲) (منبع ۳۷)	تأثیر یک برنامه آموزشی برای تسهیل بحث‌های پرستاران در مورد مسائل وجودی در مراقبت‌های عصبی	کیفی	نتایج این مطالعه نشان داد که برنامه آموزشی موجب افزایش آگاهی و اعتماد به‌نفس پرستاران در گفتگوهای اگزیستانسیال می شود و پرستاران بعد از آموزش می توانند بهتر به نیازهای عاطفی و معنوی بیماران پاسخ دهند.
۱۰	استرنگ، و همکاران[5]. (۲۰۱۴)(منبع ۲۳)	ارتباط در مورد مسائل وجودی با بیماران نزدیک به مرگ: تأملات پرستاران در مورد محتوا، فرآیند و معنا	کیفی	نتایج این مطالعه نشان داد که پرستاران برای مواجهه مؤثر با بیماران در حال مرگ و پاسخ به پرسش‌های وجودی ضمنی، به نگرش مثبت و آمادگی روانی نیاز دارند. تجربه گفت‌وگوهای اگزیستانسیال، همراه با محیطی حمایتی، نقش مهمی در افزایش راحتی و اعتماد به نفس آنان ایفا می‌کند.

1- Camilla Udo, et al
2- Malach-Pines, et al
3- Elise C Tarbi, et al
4- Ozanne A, et al
5- Strang, S. et al

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

۱- تعامل معنادار پرستار- بیمار

وقتی پرستار با بیمار درباره‌ی مسائلی مثل مرگ، آزادی و اصالت فردی گفتگو می‌کند، پیوندی سرشار از اعتماد شکل می‌گیرد و این حضور معناگرا باعث بهبود رضایت و کاهش اضطراب بیمار می‌شود (۱۶). بررسی تطبیقی مطالعات نشان داد در پژوهش‌هایی که بر رویکردهای اگزیستانسیالیستی یا مراقبت انسان‌محور تکیه داشتند، تعامل معنادار به‌عنوان بستری برای شنیده‌شدن تجربه‌ی زیسته‌ی بیمار توصیف شده است. به‌طور خاص، استنمن[1] و همکاران (۲۰۲۴) گزارش کردند فراهم‌سازی فضایی که بیمار احساس می‌کند «صدای وجودی» او شنیده می‌شود، با تقویت حس خودمختاری و مشارکت فعال در تصمیم‌گیری‌های درمانی همراه است (۱۷). مطالعات متمرکز بر مراقبت در پایان زندگی نشان دادند مؤلفه‌هایی مانند همدلی عمیق و سکوت معنادار، به‌عنوان اشکالی از حضور پرستار، در کاهش رنج وجودی بیمار نقش دارند و رابطه‌ای دوسویه و مبتنی بر تعامل را میان پرستار و بیمار تقویت می‌کنند (۴). این یافته‌ها نشان می‌دهد که تعامل معناگرا لزوماً متکی بر گفتار فعال نیست، بلکه اشکال غیرکلامی ارتباط نیز در ادبیات مورد توجه قرار گرفته‌اند. همچنین، برخی مطالعات به نقش گفت‌وگوهای دیالکتیکی در عبور از پیش‌فرض‌های حرفه‌ای و تسهیل آشنایی اصیل با دیگری اشاره کرده‌اند؛ الگویی که با بازشناسی ارزش‌ها، مسئولیت‌پذیری و اصالت فردی بیمار مرتبط دانسته شده است (۱۸ ، ۱۹). بررسی برخی مطالعات نشان داد در پژوهش‌هایی که بر گفت‌وگوهای هستی‌شناسانه و روایت زندگی بیمار تمرکز داشتند، این رویکرد با بهبود برخی پیامدهای گزارش‌شده‌ی بیمار، از جمله کاهش اضطراب وجودی و ارتقای تجربه‌ی مراقبتی، همراه بوده است (۱۷). در مجموع، یافته‌ها نشان می‌دهد تعاملات معناگرای پرستار–بیمار به‌عنوان الگویی تکرارشونده در مطالعات، عمدتاً در زمینه‌های مراقبتی خاص گزارش شده و با مفاهیمی چون اعتماد، خودمختاری و کاهش رنج وجودی پیوند یافته است.

۲- معنا بخشی به کار پرستاری برای کاهش فرسودگی

مرور مطالعات نشان داد در رویکردهای مبتنی بر چشم‌انداز اگزیستانسیالیستی، فرسودگی شغلی پرستاران اغلب به‌عنوان بازتابی از خلأ معنا در تجربه‌ی حرفه‌ای توصیف شده است؛ خلأیی که با کاهش حس اصالت، کنترل فردی و هدفمندی شغلی همراه است (۱۵) برخی مطالعات این وضعیت را ناشی از ناتوانی در استخراج اهمیت شخصی از نقش حرفه‌ای دانسته و بر ضرورت بازاندیشی در انگیزه‌های شکل‌گیری هویت شغلی تأکید کرده‌اند (۲۰). یافته‌های مطالعات مرورشده نشان می‌دهد درهم‌تنیدگی اختلال در تعادل کار–زندگی و کاهش احساس دستاورد فردی، از مؤلفه‌های مرکزی تجربه‌ی فرسودگی پرستاران گزارش شده و در این زمینه، معنابخشی فعال به کار پرستاری به‌عنوان یک راهبرد مقابله‌ای مطرح شده است (۲۱). در برخی پژوهش‌ها، فرایندهایی مانند گوش‌سپاری فعال و گفت‌وگوهای ساختاریافته با تأکید بر اصالت فردی، به‌عنوان بسترهایی توصیف شده‌اند که می‌توانند تجربه‌ی کار روزمره را از فعالیتی صرفاً وظیفه‌محور به تجربه‌ای معنادارتر تبدیل کنند (۱۵). همچنین، مطالعاتی که بر مشارکت بیمار در طراحی مراقبت با محوریت آزادی انتخاب تمرکز داشتند، گزارش کردند

1- Stenman

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

این رویکرد با افزایش حس ارزشمندی و هدفمندی شغلی پرستاران همراه بوده است؛ امری که در ادبیات، به‌عنوان بازنمایی مسئولیت‌پذیری وجودی و کاهش تجربه‌ی خلأ معنا تفسیر شده است (۲۱). در برخی پژوهش‌ها، ترکیب بازاندیشی وجودی در قالب جلسات گروهی و تمرین‌های خودبازبینی فردی، با کاهش بار روانی پرستاران و بهبود کیفیت تعامل پرستار – بیمار گزارش شده است (۲۰).

در مجموع، یافته‌ها نشان می‌دهد معنابخشی به کار پرستاری، در مطالعات مختلف به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های مرتبط با کاهش فرسودگی شغلی و ارتقای تجربه‌ی حرفه‌ای پرستاران توصیف شده است، هرچند نوع مداخلات پیشنهادی و شاخص‌های سنجش این مفهوم در مطالعات، از تنوع قابل توجهی برخوردار بوده‌اند (۱۵). سنجش دوره‌ای این مهارت‌ها با استفاده از ابزارهای معتبر کیفی–کمی، تضمین می‌کند رویکرد اگزیستانسیالیستی در عمل بالینی پابرجا مانده و بازخورد مستمر فراهم آورد (۲۰).

۳- تسلی بخشی معناگرا در مراقبت‌های پایان زندگی

مرور مطالعات مرتبط با مراقبت‌های پایان زندگی نشان می‌دهد که توجه به ابعاد وجودی و معنوی رنج بیمار، یکی از مؤلفه‌های مهم تسلی‌بخشی معناگرا محسوب می‌شود. این رویکرد بر حضور حمایتگرانه پرستار، شنیدن فعالانه نگرانی‌های بیمار و فراهم کردن فضایی برای بیان احساسات، ارزش‌ها و دغدغه‌های فردی تأکید دارد (۲۲, ۲۳). مطالعات کیفی مبتنی بر تجربه زیسته بیماران نشان داده‌اند که چنین مداخلاتی می‌توانند به حفظ هویت فردی، تقویت احساس کرامت و کاهش احساس تنهایی و اضطراب در مواجهه با بیماری پیشرفته کمک کنند. استفاده هدفمند از سکوت، مرور خاطرات مهم زندگی و گفت‌وگو درباره ارزش‌ها و روابط معنادار، به‌عنوان شیوه‌هایی برای حمایت روانی- معنوی بیمار و کاهش رنج وجودی گزارش شده‌اند (۴). همچنین اقداماتی مانند تهیه نوشته‌های شخصی، نامه‌های ارتباطی با خانواده و ثبت ارزش‌ها و تجربیات مهم زندگی، می‌توانند احساس مشارکت، کنترل و تداوم هویت فردی بیمار را در شرایط محدودیت‌های ناشی از بیماری تقویت نمایند (۲۴). برخی از مطالعات، استفاده از ابزارهای ارزیابی اگزیستانسیالیست برای شناسایی معیارهای «فقدان معنا»، «اضطراب مرگ»، «احساس تنهایی» و «محدودیت آزادی» را پیشنهاد کرده‌اند تا زمینه طراحی مداخلات متناسب با نیازهای بیمار فراهم شود (۲۵). در این زمینه، مداخلات مبتنی بر روایت‌درمانی و گفت‌وگوی معناگرا، با توجه به زمینه فرهنگی و ارزشی بیمار، می‌توانند در تقویت احساس تعلق، امید و ارتباط انسانی در محیط بالینی نقش داشته باشند (۲۶). در مجموع، یافته ها نشان می‌دهد تسلی‌بخشی معناگرا درباره تجربه بیماری، فراتر از مدیریت علائم جسمانی توصیف شده و به‌عنوان رویکردی مرتبط با تجربه‌ی معنا، اصالت و کاهش رنج وجودی بیمار در مراحل پایانی زندگی گزارش شده است (۲۴).

۴- آموزش مراقبت معناگرا در پرستاری

فلسفه اگزیستانسیالیست با تمرکز بر آزادی، مسئولیت و اصالت، زیربنای آموزش مراقبت معناگرا در برنامه‌های درسی پرستاری است(۲۶). این رویکرد در مطالعات مرتبط با برنامه‌های درسی پرستاری، به‌عنوان چارچوبی برای پیوند میان آموزش نظری و تجربه‌ی زیسته‌ی مراقبت توصیف شده است. یافته‌های برخی مطالعات نشان می‌دهد ابزار خودکاوشی از طریق بیان‌های هستی‌شناختی، پدیدارشناختی، انسان‌گرایانه،

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

ایدئولوژیک و اگزیستانسیال[1]) به‌عنوان روش شناسی بازتابی، دانشجویان را در فرآیند خودکاوی وجودی و کشف معنا در مراقبت توانمند می‌سازد و بهره‌گیری از آن در فعالیت‌های کلاسی موجب تقویت اصالت و تاب‌آوری دانشجویان پرستاری در مواجهه با چالش‌های معنوی و اگزیستانسیالیست می‌شود (۲۷). همچنین، در پژوهش‌هایی که به روش‌های آموزشی مبتنی بر داستان‌گویی زندگی بیمار و تمرین‌های نقش‌آفرینی بالینی پرداخته‌اند، این فعالیت‌ها با ارتقای همدلی و درک عمیق‌تر ارزش‌های فردی بیماران و دانشجویان توصیف شده‌اند (۲۶). این رویکردها عمدتاً در مطالعات کیفی یا آموزشی گزارش شده و به‌عنوان راهبردهایی برای عملیاتی‌سازی مراقبت معناگرا در آموزش پرستاری مورد توجه قرار گرفته‌اند. برخی مطالعات نیز بر اهمیت تعادل میان مباحث نظری فلسفی و تمرین‌های عملی وجودمحور تأکید کرده و گزارش داده‌اند که این ترکیب، با تثبیت مهارت‌های مرتبط با مراقبت معناگرا در میان دانشجویان پرستاری همراه بوده است (۲۷).

بحث

این مطالعه با هدف مروری بر کاربردهای فلسفه اگزیستانسیالیسم در مراقبت پرستاری انسان‌محور انجام شد. در فرآیند آموزش پرستاری، این دیدگاه به دانشجویان کمک می‌کند تا نسبت به تجربیات منحصربه‌فرد هر بیمار حساس باشند و بتوانند مراقبتی فردمحور، انسانی و جامع ارائه دهند (۲۶). مراقبت بر پایه اگزیستانسیالیسم نه‌تنها به نفع بیماران است، بلکه می‌تواند به بهبود سلامت روان و رفاه پرستاران نیز کمک کند و این رویکرد می‌تواند از بروز فرسودگی شغلی و تمایل به ترک حرفه پرستاری جلوگیری کند، چراکه نوعی معنا و عمق به کار آنان می‌بخشد (۱). با این حال، نتایج نشان می‌دهد کاربرد عملی اگزیستانسیالیسم با چالش‌هایی همراه است؛ مثلاً تأکید این فلسفه بر اصالت فردی می‌تواند با رویکردهای گروه‌محور مراقبت ناسازگار به نظر برسد. این تناقض بیشتر در سطح نظری است و نیاز به تطبیق فلسفه با زمینه‌های فرهنگی و سازمانی را برجسته می‌کند، تا تجربه فردی در چارچوب مراقبت‌های جمعی نیز ادغام شود. چنین تطبیقی نه تنها نیازهای بیماران را بهتر برآورده می‌کند، بلکه به پرستاران کمک می‌کند با چالش‌های حرفه‌ای مقابله کنند و کیفیت کلی مراقبت را ارتقا دهند (۳, ۵, ۲۸).

بررسی مطالعات نشان می‌دهد که رویکرد اگزیستانسیالیسم می‌تواند نقش مهمی در ارتقای کیفیت مراقبت پرستاری، افزایش رضایت بیماران و بهبود رفاه پرستاران داشته باشد. آموزش این مفاهیم به پرستاران، گامی مهم در جهت انسانی‌تر شدن نظام سلامت است؛ گامی که می‌تواند پاسخگویی به نیازهای عمیق و وجودی بیماران را بهبود بخشد (۵, ۱۴, ۲۹). همچنین، توجه به ابعاد وجودی بیماران، به پرستاران کمک می‌کند تا از نگرش صرفاً تکنیکی و بی‌روح مراقبت فاصله بگیرند و به‌جای آن، مراقبتی جامع و انسان‌محور ارائه دهند که در آن ارزش‌های فردی و تجربه زیسته بیمار، محوریت دارد. این رویکرد می‌تواند به کاهش احساس تنهایی، اضطراب و افسردگی در بیماران کمک کند و کیفیت زندگی آن‌ها را بهبود بخشد

1 - SOPHIE: self-exploration through ontological, phenomenological, and humanistic, ideological, and existential expressions

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

(۲۹) با این حال، برخی مطالعات به عدم آمادگی پرستاران، به ویژه پرستاران تازه‌کار، برای مواجهه با مسائل وجودی و روانی بیماران اشاره دارند که می‌تواند منجر به اضطراب حرفه‌ای شود (۳۰, ۳۱)؛ بنابراین، آموزش‌های هدفمند در زمینه ارتباط درمانی، همدلی و مراقبت مبتنی بر بیمار ضروری است.

پرستاری مبتنی بر برخی مفاهیم اگزیستانسیالیستی، با تأکید بر درک تجربه انسانی بیماری، توجه به معنا، کرامت فردی و رنج بیمار، می‌تواند به ارتقای مراقبت کل‌نگر، افزایش همدلی و تقویت ارتباط درمانی میان پرستار و بیمار کمک کند. مطالعات نشان داده‌اند که این رویکرد، به‌ویژه در مراقبت از بیماران مبتلا به بیماری‌های پیشرفته و دریافت‌کنندگان مراقبت‌های تسکینی، به پرستاران کمک می‌کند تا با شناخت عمیق‌تر ابعاد روانی، اجتماعی و معنوی رنج بیماران، حمایت مؤثرتری ارائه دهند (۵, ۲۸, ۳۲). این حمایت‌ها شامل کاهش احساس تنهایی، کاهش اضطراب مرتبط با بیماری، تقویت احساس معنا و حفظ کرامت بیمار در طول دوره بیماری است. با این حال، بسیاری از پرستاران در ارائه چنین مراقبت‌هایی با چالش‌هایی مانند احساس ناآمادگی، اضطراب و کمبود دانش مواجه هستند و به آموزش و حمایت سازمانی بیشتری نیاز دارند (۵). علاوه بر این، زمینه فرهنگی و نظام ارزشی بیماران نقش مهمی در اثربخشی مراقبت‌های معناگرا دارد. در فرهنگ‌های جمع‌گرا و خانواده‌محور، پرستاران باید با در نظر گرفتن باورهای بیمار و خانواده، موانع سازمانی و تفاوت‌های فرهنگی، مراقبت معنوی را متناسب با نیازهای فردی طراحی کنند (۳۳).

در دوران بحران‌هایی مانند همه‌گیری کووید-۱۹، اهمیت مراقبت اگزیستانسیالیست و مفهوم «باهم بودن» بیش‌ازپیش آشکار شده است. پرستاران با حضور اصیل و همدلانه در کنار بیماران، نقش کلیدی در حمایت روانی و معنوی آنان ایفا می‌کنند و این امر به ارتقای کیفیت مراقبت و رضایت بیماران منجر می‌شود (۲۹). از دیدگاه فلسفه اگزیستانسیالیسم، حضور مراقبتی به معنای درک انسان به‌عنوان موجودی چندبعدی با نیازهای جسمی، روانی، معنوی و وجودی است. این رویکرد به پرستاران امکان می‌دهد مراقبت را فراتر از چارچوب بیومدیکال و صرف تشخیص، بر اساس تجربه زیسته، ارزش‌ها و معنای شخصی بیمار طراحی کنند که منجر به ارتقای کیفیت مراقبت، رضایت بیماران و انسجام حرفه‌ای می‌شود (۳۴). بنابراین رویکرد اگزیستانسیالیستی در پرستاری بر مواجهه آگاهانه بیمار با رنج، اضطراب و ساخت معنا از طریق انتخاب و مسئولیت فردی تأکید دارد، در حالی‌که پرستار نقش فعالی در تسهیل خودآگاهی و مسئولیت‌پذیری بیمار ایفا می‌کند. در مقابل، رویکردهای جایگزین ویژگی‌های متفاوتی دارند: مراقبت مبتنی بر معنویت بر تسلی‌بخشی از طریق باورهای دینی و ارتباط با امر متعالی تمرکز می‌کند و پدیدارشناسی صرفاً تجربه زیسته بیمار را بدون جهت‌دهی تفسیری توصیف می‌کند. در اگزیستانسیالیسم معنا از طریق تعامل فعال بیمار و پرستار ساخته می‌شود و نقش پرستار فراتر از حمایت صرف، به هدایت و تسهیل تجربه معناگرا گسترش می‌یابد.

این مطالعه با چند محدودیت مهم روبه‌رو بود. نخست، محدودیت دسترسی به برخی مقالات و منابع مرتبط، امکان بررسی جامع تمام شواهد موجود را محدود کرد و احتمال سوگیری انتخابی را افزایش داد. دوم، تعارض احتمالی ارزش‌های اگزیستانسیالیستی با باورها و ارزش‌های مذهبی در برخی جوامع، بررسی نشده است که مطالعات آینده می‌توانند با دسترسی گسترده‌تر به منابع، شفافیت بیشتر در روش‌شناسی و

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

توجه به محدودیت‌های فرهنگی، جامعیت و اعتبار یافته‌ها را ارتقاء دهند. همچنین کاربرد اگزیستانسیالیسم در برخی جوامع غیرغربی به‌دلیل ارزش‌های جمع‌گرایانه و چارچوب‌های دینی نیازمند تفسیر بومی است.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که توجه به مبانی اگزیستانسیالیستی می‌تواند به‌عنوان یک افق مفهومی معنادار، درک عمیق‌تری از تجربه زیسته بیماران و نقش حرفه‌ای پرستاران فراهم آورد. این رویکرد با تأکید بر معنا، آزادی، مسئولیت و اصالت وجودی، ظرفیت آن را دارد که مراقبت پرستاری را از سطح مداخلات صرفاً فنی فراتر برده و آن را به مراقبتی انسان‌محور و پاسخگو به نیازهای وجودی بیماران نزدیک‌تر سازد و باعث بهبود کیفیت مراقبت، رضایت بیماران، رفاه پرستاران و رشد حرفه‌ای گردد.

بررسی متون حاکی از آن است که بهره‌گیری از اگزیستانسیالیسم در پرستاری همچنان با ابهام‌های مفهومی و محدودیت‌های اجرایی همراه است و شواهد نظام‌مند اندکی درباره نحوه ادغام مؤثر آن در آموزش و عمل بالینی وجود دارد. بر این اساس، انجام پژوهش‌های آینده با تمرکز بر عملیاتی‌سازی این دیدگاه در برنامه‌های آموزشی پرستاری و طراحی مداخلات بالینی مبتنی بر آن، می‌تواند به توسعه نظری و ارتقای کیفیت مراقبت در حرفه پرستاری کمک کند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بدین‌وسیله از حمایت‌ها و همکاری‌های ارزنده تمامی افرادی که در انجام این پژوهش نقش داشتند، صمیمانه قدردانی می‌نمایند.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر، تمامی مراحل نگارش و انتشار مقاله مطابق با اصول «راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی» انجام شده است. نویسندگان با رعایت امانت‌داری علمی، استناددهی دقیق به منابع و پرهیز از هرگونه سرقت ادبی، اصول اخلاق پژوهش و انتشار را مدنظر قرار داده‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع وجود ندارد.

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

منابع

1. Livingston MK, Manning S. The Loss of the Nurse as an Individual: Nursing, Well-Being and Existentialism. Nursing Philosophy. 2025;26(2):e70013.
2. Udoh M. The nature and scope of philosophy. Philosophy and logic for beginners Robertminder international limited. 2016.
3. Udo C. The concept and relevance of existential issues in nursing. European Journal of Oncology Nursing. 2014;18(4):347-54.
4. Tornøe KA, Danbolt LJ, Kvigne K, Sørlie V. The challenge of consolation: nurses' experiences with spiritual and existential care for the dying-a phenomenological hermeneutical study. BMC nursing. 2015;14(1):62.
5. Tarbi EC, Broden EG, Rosa WE, Hayden A, Morgan BE. Existential Care in Daily Nursing Practice. Am J Nurs. 2023;123(10):42-8.
6. Grant JB, Reed SM, editors. Existential advocacy in nursing care: a concept analysis. Nursing Forum; 2024: Wiley Online Library.
7. Crowell S. The Cambridge companion to existentialism: Cambridge University Press; 2012.
8. Heidegger M. Basic writings: from Being and time (1927) to The task of thinking (1964). 1977.
9. Sartre J-P. Being and nothingness. Central Works of Philosophy v4: Twentieth Century: Moore to Popper. 2015;4:155.
10. Lantos JD. Do patients want to participate in decisions about their own medical care? The American Journal of Bioethics. 2015;15(10):1-2.
11. Aho K. Existentialism. 2023.
12. Davidov J, Russo-Netzer P. Exploring the phenomenological structure of existential anxiety as lived through transformative life experiences. Anxiety, Stress, & Coping. 2022;35(2):232-47.
13. Haque A, Reyaz A. The Existential Predicament: Finding Meaning in a Meaningless World. The Creative launcher. 2022;7(3):101-8.
14. Alavi NM, Hosseini F. Educating the existential view to nurses in cancer care: A review. Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research. 2019;24(4):243-50.
15. Alfuqaha OA, Al-Olaimat Y, Abdelfattah AS, Jarrar RJ, Almudallal BM, Abu ajamieh ZI. Existential vacuum and external locus of control as predictors of burnout among nurses. Nursing Reports. 2021;11(3):558-67.
16. Ali JO, Ali AM, Ahmed LM, Yahya OA, Ali AH, Hasan HI. The perfect nurse-patients' relationship and its impact on the care plan and patient's outcomes. Journal of Bioscience and Applied Research. 2024;10(3):338-51.
17. Stenman T, Rönngren Y, Näppä U, Melin-Johansson C. "Unless someone sees and hears you, how do you know you exist?" Meanings of confidential conversations–a hermeneutic study of the experiences of patients with palliative care needs. BMC nursing. 2024;23(1):336.
18. Alforque JML, Meneses RC, Sorronda M, Locsin RC. Development of the emerging theory of encountering nursing in a nurse-nursed dyadic relationship (ThENNDyR). Open Journal of Nursing. 2020;10(9):777-809.
19. Hojjati H. Existentialism philosophy in nursing education. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2024;1(2):61-2.
20. Malach-Pines A. Nurses' burnout: an existential psychodynamic perspective. Slack Incorporated Thorofare, NJ; 2000. p. 23-31.
21. Bu T, Peng C, Liu J, Qiu X, Qiao Z, Zhou J, et al. Nurse burnout: deep connections and solutions revealed by network analysis. BMC nursing. 2024;23(1):531.
22. Bovero A, Sedghi NA, Opezzo M, Botto R, Pinto M, Ieraci V, et al. Dignity-related existential distress in end-of-life cancer patients: Prevalence, underlying factors, and associated coping strategies. Psycho-oncology. 2018;27(11):2631-7.
23. Strang S, Henoch I, Danielson E, Browall M, Melin-Johansson C. Communication about existential issues with patients close to death—nurses' reflections on content, process and meaning. Psycho-Oncology. 2014;23(5):562-8.
24. Lee J-H. Existential issues and psychosocial interventions in palliative care. Korean Journal of

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

Hospice and Palliative Care. 2020;23(4):167.
25. Krikorian A, Limonero JT, Maté J. Suffering and distress at the end-of-life. Psycho-Oncology. 2012;21(8):799-808.
26. Ali G, Lalani N. Approaching spiritual and existential care needs in health education: applying SOPHIE (self-exploration through ontological, phenomenological, and humanistic, ideological, and existential expressions), as practice methodology. Religions. 2020;11(9):451.
27. Barekati S, Bahmani B, Naghiyaaee M, Afrasiabi M, Marsa R. The effectiveness of cognitive-existential group therapy on reducing existential anxiety in the elderly. World Family Medicine Journal: Incorporating the Middle East Journal of Family Medicine. 2017;99(5480):1-9.
28. Silva CGd, Crossetti MdGO, Giménez-Fernández M. Nursing and" being with" in a world with COVID-19: an existentialist look. Revista Gaúcha de Enfermagem. 2021;42(spe):e20200383.
29. Alshehri MD, Alotaibi FS, Jehani MFA, Alghamdi FA, Alshomrani MBA, Aloufi MA, et al. Evaluating the effectiveness of nursing interventions for managing anxiety and depression in hospitalized patients. Journal of Population Therapeutics and Clinical Pharmacology. 2022.
30. Shahzeydi A, Dianati M, Kalhor F, Jazi Z, Ghohroudi MF. First encounters with mortality: a qualitative study of novice nurses' experiences with a patient's death under their care in Iran. BMC Nursing. 2025;24.
31. Karlsson M, Kasén A, Wärnå-Furu C. Reflecting on one's own death: The existential questions that nurses face during end-of-life care. Palliative & supportive care. 2017;15(2):158-67.
32. Suratmi S, nursalam n, pandin m, Nur Faridah V. Culture-Based Caring in Nursing: A Systematic Review. Preprints: Preprints; 2025.
33. Palmér L, Nyström M, Carlsson G, Ekebergh M, Fridh I, Lindberg E, et al. Caring Science With a Focus on Existential Issues in a Caring Context: A Research Area Inspired by Existential Philosophy. International journal for human caring. 2022;26(3):1-11.
34. Osebor IM, Ohen CC. The role of communicative action in existentialist healthcare ethics. Ramon Llull Journal of Applied Ethics. 2025(16).
35. Tornøe K, Hillestad A, Breistig S, Rosenvinge J, Pettersen G, Sørlie V, et al. 'Existential care' in Bachelor of Nursing programmes – a document analysis. Sykepleien Forskning. 2022:e-86895.
36. Udo C, Danielson E, Melin-Johansson C. Existential issues among nurses in surgical care – a hermeneutical study of critical incidents. Journal of Advanced Nursing. 2013;69(3):569-77.
37. Ozanne A, Henoch I, Öhlén J, Larsson BJ, Melin-Johansson C. Impact of an education program to facilitate nurses' discussions of existential issues in neurological care. Palliative & Supportive Care. 2022;20(5):630-6.

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2026, Volume 19, Article 6

Review Article

Applications of Existential Philosophy in Human-Centered Nursing Care: A Narrative Review

Rahmatollah Marzband[1], Raoofeh Karimi[2], Mahla Rajabzadeh[3], Iman Moghaddasifar[4], Fatemeh Molaei Tavani*[2]

1. Associate Professor, Department of Islamic Studies, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.
2. Ph.D. Student of Nursing, Student Research Committee, Faculty of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Received: *31 July 2025*
Accepted: *09 August 2026*
Published: *26 September 2026*

***Corresponding Author**
Fatemeh Molaei Tavani
Address: *Nasibeh Faculty of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Amir Mazandarani Boulevard, Vesal Shirazi Street, Sari, Mazandaran Province, Iran.*
Postal Code : *4816715793*
Tel: *98 11 33 79 55 55*
Email: *Fatemeh602.tavana@gmail.com*

Citation to this article:
Rahmatollah Marzband[1], Raoofeh Karimi[2], Mahla Rajabzadeh[3], Iman Moghaddasifar[4], Fatemeh Molaei Tavani. Applications of Existential Philosophy in Human-Centered Nursing Care: A Narrative Review. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2026; 19:Article number: 6.*

DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538

Abstract

Nursing is a profession intertwined with profound concepts such as meaning, suffering, death, freedom, and choice, concepts that lie at the core of existential philosophy. An understanding of the philosophical foundations of nursing plays a pivotal role in enhancing human-centered (person-centered) care. Accordingly, this study aimed to review and analyze the existing literature on the role of existential philosophy in nursing. This study employed a narrative review design. A systematic search of reputable databases, using the Persian and English keywords "existentialism" and "nursing", identified ten eligible studies for inclusion. The review revealed that existential concepts have been applied in nursing primarily in areas such as fostering meaningful nurse-patient interactions, enhancing the sense of meaning in nursing practice to reduce burnout, providing meaning-centered consolation in end-of-life care, and educating in meaning-centered care. The findings of this review indicated that existential philosophy, through its emphasis on concepts such as meaning, freedom, responsibility, and suffering, can deepen person-centered approaches in nursing and play a significant role in enhancing therapeutic relationships, ethical decision-making, and care provision in sensitive and existentially challenging situations, particularly in end-of-life care.

Keywords: Existentialism, Nursing, Spirituality, Human-centered care, Nursing ethics, End-of-life care.

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-10-27]

[DOI: 10.18502/ijme.v19i6.22538]

Copyright © 2026 Tehran University of Medical Sciences. Published by Tehran University of Medical Sciences.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.